

EL MALTRACTAMENT EN LES DEMÈNCIES

DIFERENTS FORMES DE MALTRACTAMENT EN LES DEMÈNCIES

POR SOLIDARIDAD
OTROS FINES DE INTERÉS SOCIAL

Existeixen nombroses definicions sobre el concepte maltractament, una d'elles és tractar amb crueltat, duresa i desconsideració a una persona. Una altra és el comportament violent que causa dany físic o moral. El que sí està clar és que hi ha diferents tipus de maltractament (negligència, físic, psicològic, violació dels drets bàsics, sexual, financer i abandó).

Les diferents formes de maltractament

- El maltractament per negligència és la incapacitat de la persona responsable de la cura per respondre de manera adequada a les necessitats que requereix la persona amb demència. És la forma més habitual de maltractament i pot ser intencionada o no. Les negligències més habituals són la neteja personal o de l'entorn, l'alimentació i l'administració i control de la medicació.
- El maltractament físic és qualsevol acció, no accidental, que provoqui o pugui provocar danys físics o malaltia.
- El maltractament psicològic es manifesta a través del rebuig actiu, l'aïllament, els insults, les amenaces o les crítiques reiterades.
- La violació dels drets fonamentals suposa comprometre la llibertat, la seguretat, la dignitat, l'honor, la intimitat, etc., de la persona malalta.
- El maltractament sexual és un assetjament que implica tocament dels genitals, agressió verbal, violació...
- El maltractament econòmic es refereix a l'estafa, furt, robatori, ús indegut o fraudulent de diners o béns.
- També és maltractament la subjecció física i l'administració farmacològica sense control ni protocol d'actuació.
- L'internament involuntari sense control judicial també suposa una forma de maltractament.

Els diferents agressors

En relació amb la persona amb demència, el maltractament es pot donar en el si de la família, en la institució que l'atén o dins de la comunitat.

Els agressors de persones amb demència poden ser familiars cuidadors, altres familiars, cuidadors professionals o assistents al domicili, o professionals dels diferents serveis o centres on les atenen.

En aquest sentit, el maltractament es pot produir al domicili propi, a les institucions on viuen (residències o habitatges tutelats) o en els serveis que reben (centres de dia, centres d'atenció diürna, atenció a domicili, assistència personal, etc.).

Indicadors que revelen un cas de maltractament

Les persones amb Alzheimer i altres demències sovint no poden identificar o denunciar conductes que atempten contra elles o contra el seu patrimoni, ja sigui perquè les seves dificultats cognitives els ho impedeix, perquè no s'atreveixen a denunciar-ho o perquè no saben que certes conductes lesives són denunciabls.

Per això, és molt important parar atenció a qualsevol indicador que pugui alertar sobre un possible cas de maltractament o desatenció. A continuació es detallen els indicadors més freqüents en cada cas:

Indicadors de maltractament físic

- Queixa d'agressió física.
- Lesions, talls, ferides, encetades, laceracions, hematomes, alopecies, cremades.
- Caigudes i lesions sense explicació.
- Fractures múltiples.
- Ferides en zones ocultes i amb un grau d'evolució diferent.
- Desnutrició, deshidratació, pèrdua de pes.
- Abús/pèrdua de receptes; errors en la medicació.
- Manca d'higiene personal i externa.
- Canvis freqüents de metge o de centre assistencial.

Indicadors de maltractament psicològic

- Canvis en els hàbits alimentaris.
- Problemes per dormir.
- Actitud de temor, confusió, resignació.
- Passivitat, retraïment, aïllament.
- Baixa autoestima, depressió.
- Indefensió, desesperança, ansietat.
- Contradiccions o relats impossibles que no obeeixen a confusió mental.
- Vacil·lacions i renúncia a conversar obertament.
- Evasió de contacte i comunicació verbal amb cuidadors.
- Ira o por envers els cuidadors.
- Canvis de caràcter o agitació davant del responsable del maltractament.
- Tothom deixa de banda la persona amb demència.

Indicadors de maltractament sexual

- Queixes d'agressió sexual.
- Conducta sexual que no coincideix amb les relacions habituals i la personalitat anterior de la persona.
- Canvis en la conducta sense explicació (agressió, retraïment, automutilació...)
- Queixes freqüents de mal abdominal o hemorràgies vaginals o anals sense explicació.
- Infeccions genitals recurrents o hematomes al voltant dels pits o a les zones genitals o paragenitals.
- Peces íntimes esquinçades, tacades o ensangonades.
- Dolor, esgarrapades o lesions a la regió anal, genital o abdominal.
- Dificultat en caminar o seure per lesions a la zona genital.
- Malalties de transmissió sexual o cistitis.
- Problemes amb els catèters sense explicació.

Indicadors de maltractament econòmic

- Manifestació expressa que manipulen els seus efectes personals sense la seva autorització.
- Pèrdua de diners, moviments sospitosos als comptes, retirades de diners irregulars o despeses atípiques no justificades.
- Canvis de testament quan se'n dubta de la capacitat per prendre decisions.
- Signatures "falsificades" a "persones que no saben o no poden escriure".
- Desaparició de valors, dipòsits, documents o peces de valor.
- Atencions que no concorden amb els seus ingressos o mitjans.
- Manca de confort i comoditats quan la persona disposa de recursos per gaudir-ne.
- Problemes de salut física o mental sense tractament (pròtesis, cadires...)

Indicadors de negligència/abandonament

- Queixa d'abandonament.
- Brutícia, pudor de femta o orina.
- Erupcions a la pell no tractades.
- Pediculosi.
- Úlceres per pressió.
- Malnutrició o deshidratació.
- Malalties no tractades.
- Incompliment terapèutic.
- Deteriorament progressiu de la salut sense causa evident.
- Medicació excessiva o insuficient.
- Condicions d'inseguretat/barreres arquitectòniques.
- Roba inadequada.
- Deixar sola una persona en un hospital o centre sanitari.
- Deixar sola a casa una persona gran impedida durant molt de temps.

Quins tipus de delictes o faltes es poden cometre contra la persona o els béns d'una persona amb alzheimer o altres demències?

Els delictes o faltes més freqüents poden ser:

- Delictes contra la vida: homicidi, assassinat.
- Delictes contra la integritat física: lesions en qualsevol de les seves formes. En aquest cas, el codi penal preveu una major gravetat de les conductes i del seu càstig quan la víctima és una persona especialment vulnerable que conviu amb l'autor.
- Delictes contra la llibertat: detenció il·legal, segrest.
- Delictes d'amenaques o coaccions.
- Tortures i altres delictes contra la integritat moral.
- Delictes contra la llibertat i indemnitat sexuals: agressions, abusos, assetjament...
- Delictes contra la intimitat i el dret a la pròpia imatge.
- Delictes contra l'honor.
- Delictes d'abandonament de família o de persones amb discapacitat necessitades de protecció especial per incomplir els deures legals d'assistència inherents a la tutela o de prestar l'assistència necessària legalment establerta per al manteniment dels seus familiars que ho necessitin.
- Delictes contra el patrimoni:
 - Furt, robatori. En el cas del furt, es preveu com una situació agreujant el fet de posar la víctima o la seva família en una situació econòmica greu o que s'hagi realitzat abusant de les seves circumstàncies personals o de la seva situació de desemparament.
 - Administració deslleial del patrimoni: "els qui, tot i tenir facultats per administrar un patrimoni aliè, emanades de la llei, encomanades per l'autoritat o assumides mitjançant un negoci jurídic, les infringeixin i s'excedeixin en el seu exercici i, d'aquesta manera, causin un perjudici al patrimoni administrat".

- Estafa, quan, amb ànim de lucre, s'utilitza l'engany per produir error en altrí, induint-lo a fer un acte de disposició en perjudici propi o aliè. També s'inclouen conductes com ara:
 - La manipulació informàtica o similar per aconseguir una transferència no consentida del patrimoni.
 - El disseny, possessió o facilitació de programes informàtics destinats a la comissió de les estafes.
 - L'ús de targetes de crèdit/dèbit o xecs en perjudici del patrimoni de la persona.

Com actuar davant d'un maltractament o delictes contra una persona amb demència

D'una banda, des de les institucions públiques i entitats que ofereixen qualsevol servei per a persones amb demència (en tots els àmbits: salut, serveis socials, etc.), resulta imprescindible disposar de procediments, protocols i mecanismes de coordinació per a la detecció i denúncia a temps de qualsevol d'aquestes situacions.

Així mateix, és fonamental adaptar els serveis d'atenció a víctimes i les comissaries de policia per facilitar el procés de denúncia per part de les persones amb demència o les seves famílies.

Finalment, la implicació i compromís de la ciutadania és fonamental i s'articula en dos aspectes:

- 1) Parar atenció a qualsevol indicador que pugui alertar que s'està produint algun tipus de maltractament o desatenció, com ara maltractament físic, maltractament psicològic, maltractament sexual, maltractament econòmic, negligència/abandonament.
- 2) Denunciar qualsevol situació de maltractament de què tinguin coneixement o sospita.

En aquest sentit, cal recordar que:

- Qualsevol persona que presenciï la comissió d'un delictes té l'obligació de denunciar-lo (davant la policia, el jutjat o la fiscalia).
- En particular, les persones que, per raó dels seus càrrecs, professions o oficis, tinguin notícia d'algun delictes públic, estaran obligades a denunciar-lo immediatament si es tracta d'un delictes flagrant.
- En els delictes perseguibles a instàncies de la persona agreujada, el Ministeri Fiscal també podrà denunciar si es tracta d'una persona desvalguda o necessitada d'una protecció especial, com és el cas de les persones amb Alzheimer o altres demències.
- Qualsevol persona pot denunciar davant la policia, el jutjat o la fiscalia qualsevol fet delictiu de què tingui sospita.

On adreçar-se per denunciar una situació de maltractament o delicte contra una persona amb demència

- Si coneixes algun cas de maltractament, no dubtis a contactar amb el 112, on derivaran la teva sospita als cossos i forces de seguretat competents perquè investiguin el cas.
- Hi ha altres opcions per denunciar el maltractament d'una persona gran, com són:
 - El Cos Nacional de Policia, el Jutjat de Guàrdia o el Ministeri Fiscal
 - L'Associació per a la investigació del maltractament a la gent gran (EIMA) al telèfon **943 724 311**
 - L'Associació de lluita contra el maltractament a la gent gran (ALMAMA) al telèfon **639 667 491**
 - La Confederació Estatal de Gent Gran Activa (CONFEMAC) al telèfon **900 656 566**
 - Serveis socials i al sistema de salut
 - Les Associacions de Familiars de Persones amb Alzheimer i altres demències

Telèfons disponibles segons la Comunitat Autònoma:

- ANDALUSIA: Telèfon d'atenció a la gent gran, **900 858 381**
- ARAGÓ: Telèfon de la gent gran, **900 252 626**
- CASTELLA I LLEÓ: **112**
- CANÀRIES: Telèfon d'atenció a la gent gran, **900 707 020**
- GALÍCIA: **112**
- CATALUNYA: **012**
- COMUNITAT DE MADRID: **900 101 011**
- EXTREMADURA: **112**
- CANTÀBRIA: **112**
- CEUTA: **112**
- MELILLA: **112**
- LA RIOJA: **016**
- NAVARRA: **112**
- ASTÚRIES: **112**
- PAÍS BASC: **900 840 111**
- BALEARS: **112**
- CASTELLA-LA MANXA: **112**
- MÚRCIA: **112**
- COMUNITAT VALENCIANA: **112**

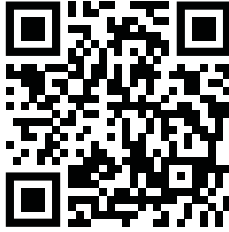

Quines mesures de protecció davant del maltractament es poden activar amb caràcter urgent després d'aquesta denúncia

L'autoritat judicial podrà establir amb caràcter urgent mesures de protecció per evitar casos de maltractament o delictes contra persones amb Alzheimer o altres demències (al marge del curs del procediment judicial per depurar les corresponents responsabilitats civils o penals). Aquestes mesures poden ser:

- Privar la persona denunciada del dret a residir o anar a determinats llocs.
- Prohibició d'acostar-se a la víctima o als familiars que es determinin.
- Prohibició de comunicar-se amb la víctima o amb els familiars que es determinin.

Més informació:
www.ceafa.es/entornos-amigables

ENTORNS AMIGABLES I
SOLIDARIS AMB LES
D E M È N C I E S

**CONFEDERACIÓN
ESPAÑOLA DE
ALZHEIMER**